

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Методичні рекомендації
до виконання курсового проекту
з навчальної дисципліни**

"МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ"

**для студентів спеціальності
8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту.
Протокол № 5 від 23.10.2013 р.

Укладачі: Потьомкін С. К.
Мазко Т. І.

M54   Методичні рекомендації до виконання курсового проекту з навчальної дисципліни "Менеджмент організацій" для студентів спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" всіх форм навчання / укл. С. К. Потьомкін, Т. І. Мазко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 22 с. (Укр. мов.)

Наведено тематику курсових проектів, викладено короткий зміст тем. Сформульовано завдання розрахункової та проектної частин курсового проекту, подані методичні рекомендації щодо їх виконання.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування" всіх форм навчання.

Вступ

Виконання курсового проекту є важливим етапом оволодіння новітніми теоретичними знаннями та практичними навичками з навчальної дисципліни "Менеджмент організацій". Це самостійно виконана праця, яка містить дослідження з конкретної теми та має прикладний характер.

Метою курсового проекту є закріплення теоретичного матеріалу щодо питань принципів, функцій, методів формування, функціонування та розвитку системи управління організацією, а також застосування на практиці отриманих знань у сфері розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень з урахуванням системного, комплексного та ситуаційного підходів.

При вирішенні практичної частини студенти за допомогою розрахунків та аналітичних висновків ухвалюють та обґрунтовують стратегічне управлінське рішення щодо обґрунтування виробничої програми підприємства. Під час виконання проектної частини проекту студенти обґрунтовують доцільність проектування нового цеху.

В процесі розв'язання завдання студенти набувають наступних компетенцій: вибір критеріїв при прийнятті управлінських рішень; розробка альтернатив реалізації стратегії розвитку підприємства; оцінка ефективності прийняття управлінського рішення.

Метою засвоєння навчальної дисципліни "Менеджмент організацій" є формування у майбутніх магістрів сучасного системного мислення та комплексу спеціальних вмінь у галузі управління підсистемами та елементами внутрішнього середовища підприємства на всіх стадіях його життєвого циклу, широкого використання властивостей систем для ефективного управління організацією.

Навчальна дисципліна "Менеджмент організацій" базується на вивченні базових нормативних дисциплін і є узагальнюючою при вивченні дисциплін менеджерського циклу.

1. Виконання курсового проекту, його оформлення та захист

Курсовий проект складається з титульного аркушу, змісту, вступу, тексту основних розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків (форми документів, схем, рисунків, довідкових таблиць та ін.). Оформлення проекту має відповідати вимогам оформлення наукових та друкованих робіт.

Титульний аркуш повинен мати такі структурні елементи: назва університету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема курсового проекту (збігається з темою теоретичної частини); прізвище, ініціали студента, курс, спеціальність, номер залікової книжки; відомості про керівника курсового проекту (науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали).

У розділі "Вступ" обґрунтовується актуальність теми, формулюється мета та завдання роботи, місце і значення проблеми менеджменту організацій, що розробляється.

В основних розділах роботи мають бути наведені всі необхідні обґрунтування питань курсового проекту, розрахунки, пояснення, схеми, таблиці.

Основні розділи складаються з теоретичної, практичної (розрахункової) та проектної частин. Теоретична частина містить у собі висвітлення однієї з проблем менеджменту організацій згідно наведених тем. Теоретична частина повинна складатися з декількох підрозділів (трьох чи чотирьох), обсяг кожного з яких не менше 6 сторінок.

Вибір теми студент здійснює самостійно (але теми мають бути різними у рамках однієї академічної групи). Практична частина виконується за варіантами згідно номеру за списком академічної групи. Проектна частина виконується за результатами практичної.

При висвітленні теоретичного матеріалу студент повинен обов'язково робити посилання на автора та джерело (вказаного у списку літератури), звідки запозичені матеріали або окремі результати.

Практична частина передбачає проведення розрахунків щодо розробки альтернатив та прийняття управлінського рішення, пов'язаного з обґрунтуванням виробничої програми підприємства. Практична частина повинна містити всі необхідні розрахунки та висновки, які супроводжуються поясненнями та обґрунтуваннями.

У кінці кожного розділу формулюють стислі висновки.

У розділі "Висновки" повинні міститись чіткі висновки про важливість розробок теоретичних питань менеджменту організацій, що розглядалися у роботі, їх вплив на ефективність діяльності організації, а також висновки та рекомендації щодо розрахункової та проектної частин.

Кожний розділ повинен починатися з нової сторінки.

Робота виконується державною мовою України і повинна бути обов'язково надрукована за допомогою комп'ютера. необхідно, щоб курсовий проект розкривав вміння студента стисло, логічно та аргументовано викладати матеріал. Текст повинен бути без граматичних і стилістичних помилок, а оформлення – відповідати вимогам, що ставляться до робіт, поданих до друку; поставлені в курсовому проекті практичні завдання мають вирішуватися з активним застосуванням ЕОМ;

Загальний обсяг курсового проекту 40 – 50 сторінок друкованого тексту (без урахування титульного аркушу, додатків та списку літератури).

Орієнтовна кількість сторінок у розділах така: вступ – 1 – 2 сторінки; теоретичний розділ – 15 – 20 сторінки; розрахунковий розділ – 23 – 26 сторінок; проектний розділ – 5 – 6 сторінок, висновки – 1 – 2 сторінки.

Курсовий проект має бути написаний студентом чітко та грамотно на аркушах формату А4. Текст роботи повинен бути набраний за такими вимогами: шрифт Times New Roman, кегль – 14, поля з усіх боків – 15 мм, міжрядковий інтервал – 1,5. Між заголовком розділу і текстом необхідно витримати інтервал – 2 рядка.

Рисунки, таблиці, схеми, алгоритми повинні бути пронумеровані і мати назву та підписи під рисунками. Формули приводяться з розкриттям усіх їх складових. Номер формули проставляється праворуч від неї в круглих дужках відповідно до наскрізної нумерації.

Список використаної літератури оформляється в алфавітному порядку. Для книжок вказується прізвище автора, назва книги, видавництво, рік видання і кількість сторінок. Для журнальних статей – прізвище автора, назва статті, назва журналу, його номер, рік видання, номер сторінки, на якій надрукована стаття. Список використаної літератури повинен містити не менше 25 джерел. Курсовий проект виконується на базі вивчення вітчизняної та іноземної літератури зі спеціальності: підручників, навчальних посібників, монографій, періодичних наукових видань, законодавчих і нормативних актів, спеціальної літератури тощо.

Захист курсового проекту здійснюється комісією, призначеною кафедрою, з участю керівника роботи. Під час захисту студент стисло викладає суть роботи (кожного розділу роботи) та відповідає на запитання членів комісії. Відповідно до завдання плану, курсовий проект виконується студентом самостійно під керівництвом викладача. Консультації проводяться керівником проекту відповідно до розкладу занять. Один раз у два тижні керівник проводить оцінку виконання курсового проекту з відміткою в графіку.

2. Тематика курсових робіт

При висвітленні теми курсового проекту необхідно стисло, але найбільш повно розкрити обрану проблему менеджменту. Студент має самостійно розробити та обґрунтувати питання, які на його думку є актуальними та доцільними при вивченні обраної ним теми. Перелік проблем менеджменту, що пропонуються до розгляду, наведено далі.

1. Системна модель управління організацією.
2. Еволюційний розвиток організації.
3. Правові основи заснування підприємства.
4. Основи проектування системи управління підприємством.
5. Підсистеми управління підприємством, їх взаємозалежність та зв'язок.
6. Моделі управління підприємством, їх вибір залежно від організаційно-технічних умов.
7. Особливості організації та функціонування підприємств колективної форми власності.
8. Особливості організації та функціонування підприємств приватної форми власності.
9. Функціонування та розвиток акціонерних товариств.
10. Системи функціонального менеджменту.
11. Організація та стилі керівництва.
12. Розподіл та делегування повноважень в організації.
13. Управління трудовою та виробничою дисципліною.
14. Основні напрями антикризового управління на підприємстві.
15. Прийняття управлінських рішень в умовах ризику.

16. Конкуентоспроможність товару.
17. Конкуентоспроможність підприємства.
18. Управління ефективністю підприємства.
19. Управління організацією в умовах змін.
20. Діагностика ефективності підприємства.
21. Стратегічний аналіз середовища організації.
22. Розробка стратегії розвитку організації.
23. Інвестиційний менеджмент як складова менеджменту підприємства.
24. Управління інвестиційною діяльністю підприємства.
25. Управління ризиками підприємства.
26. Управління інноваційною діяльністю підприємства.
27. Оцінка економічної ефективності інноваційної діяльності підприємства.
28. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємства.

3. Практичне частина

"Обґрунтування виробничої програми підприємства"

На підприємстві виготовляють деталі 10 найменувань (а, б, в, г, д, е, ж, з, і, к), з яких потім збирають вироби А, Б, В, Г, Д, Е. Структура виробів, які виготовляються на підприємстві, наведена в табл. 1. Верстатомісткість виготовлення деталей наведена в табл. 2-4.

Таблиця 1

Структура виробів, які виготовляються на підприємстві

Виріб	Деталі, що входять до складу виробу		Ціна виробу, грн	Собівартість виробу, грн
	найменування	кількість, од.		
1	2	3	4	5
А	а	5	850	768
	в	10		
	е	2		
	к	14		
Б	б	6	580	506
	г	12		
	д	10		

Закінчення табл. 1

1	2	3	4	5
В	в	2	900	815
	г	6		
	з	8		
	і	5		
	к	6		
Г	а	10	650	603
	б	15		
	ж	20		
	е	6		
Д	а	6	925	812
	ж	4		
	к	10		
Е	д	12	715	646
	і	10		
	к	8		

Таблиця 2

Верстатоемність виготовлення деталей на 1 типі обладнання

Найменування деталі	а	б	в	г	д	е
Верстатоемність, верстато-годин	0,33	0,27	0,57	0,3	0,37	0,67

Таблиця 3

Верстатоемність виготовлення деталей на 2 типі обладнання

Найменування деталі	а	б	в	г	д	е	з	ж
Верстатоемність, верстато-годин	0,28	0,34	0,48	0,39	0,35	0,85	0,65	0,3

Таблиця 4

Верстатоемність виготовлення деталей на 3 типі обладнання

Найменування деталі	а	б	в	г	д	е	з	ж	і	к
Верстатоемність, верстато-годин	1,12	1,0	0,24	1,05	1,3	0,25	0,24	0,75	0,6	0,4

Дані щодо спеціалізації обладнання, а також його виробничої потужності, наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Характеристика виробничого обладнання

Тип обладнання	Спеціалізація (найменування деталей, що обробляються на даному обладнанні)
I ₁	а, б, в, г, д, е
I ₂	а, б, в, г, д, е
I ₃	а, б, в, г, д, е
II ₁	а, б, в, ж, г, д, е, з
II ₂	а, б, в, ж, г, д, е, з
III ₁	а, б, в, г, д, е, ж, з, і, к
III ₂	а, б, в, г, д, е, ж, з, і, к
III ₃	а, б, в, г, д, е, ж, з, і, к

На наступний рік підприємство отримало 2 великих замовлення. Виробнича потужність підприємства на поточний рік та отримані замовлення на наступний рік наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Вихідні дані

Варіанти	Показники	Вироби					
		А	Б	В	Г	Д	Е
	Виробнича програма поточного року, од.	800	1650	1780	2820	950	560
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1 замовлення, од.	900	900	760	1710	1200	680
	2 замовлення, од.	500	1200	1320	1025	450	2045
2	1 замовлення, од.	860	920	740	1680	1300	720
	2 замовлення, од.	890	1010	1305	870	905	1750
3	1 замовлення, од.	850	915	770	1705	1250	700
	2 замовлення, од.	900	800	1190	1070	1010	1680
4	1 замовлення, од.	870	700	810	1745	1295	735
	2 замовлення, од.	715	940	1005	1095	735	2060
5	1 замовлення, од.	1010	1450	915	1030	855	1110
	2 замовлення, од.	1025	1360	780	730	1180	1855
6	1 замовлення, од.	790	860	1265	875	815	1780
	2 замовлення, од.	870	700	810	1945	1295	735

Закінчення табл. 6

1	2	3	4	5	6	7	8
7	1 замовлення, од.	695	1120	995	860	720	2000
	2 замовлення, од.	850	915	770	1905	1250	700
8	1 замовлення, од.	1010	1450	915	1030	855	1110
	2 замовлення, од.	810	1005	1015	1030	730	1980
9	1 замовлення, од.	905	870	1285	780	885	1720
	2 замовлення, од.	860	920	740	1880	1300	720
10	1 замовлення, од.	550	930	870	1695	1400	880
	2 замовлення, од.	900	900	760	1910	1200	680
11	1 замовлення, од.	1010	1450	915	1030	855	1110
	2 замовлення, од.	695	1120	995	1060	720	2000
12	1 замовлення, од.	900	800	1190	870	1010	1680
	2 замовлення, од.	870	700	810	1945	1295	735
13	1 замовлення, од.	850	915	770	1705	1250	700
	2 замовлення, од.	890	1010	1305	870	905	1750
14	1 замовлення, од.	860	920	740	1680	1300	720
	2 замовлення, од.	1025	1360	780	730	1180	1855
15	1 замовлення, од.	810	1005	1015	830	730	1980
	2 замовлення, од.	870	700	810	1945	1295	735
16	1 замовлення, од.	500	1200	1320	825	450	2045
	2 замовлення, од.	850	915	770	1905	1250	700
17	1 замовлення, од.	900	900	760	1710	1200	680
	2 замовлення, од.	715	940	1005	1095	735	2060
18	1 замовлення, од.	790	860	1265	875	815	1780
	2 замовлення, од.	900	900	760	1910	1200	680
19	1 замовлення, од.	905	870	1285	780	885	1720
	2 замовлення, од.	860	920	740	1880	1300	720
20	1 замовлення, од.	1010	1450	915	1030	855	1110
	2 замовлення, од.	550	930	870	1895	1400	880

Для збереження існуючих клієнтів та можливості виконання додатково хоча б одного з двох отриманих замовлень, керівництво підприємства планує відкрити ще один виробничих цех. Підприємство володіє вільними площами для організації цього цеху та має можливість встановити обладнання, ідентичне існуючому на даний момент на підприємстві.

Враховуючі виробничі потужності цеху, який додатково відкривається на підприємстві, обґрунтувати можливість виконання одного або двох отриманих замовлень, що дозволить підприємству

отримати максимальний прибуток. Визначте дохід, прибуток та рентабельність підприємства в поточному році. Проаналізуйте отримані замовлення з позиції дохідності, ступеня завантаження обладнання, встановленого на підприємстві, необхідності виготовлення деталей за договором кооперації.

Обґрунтуйте висновки щодо вибору кращого (-их) замовлення (-нь). Обґрунтуйте доцільність прийняття розглянутого інвестиційного проекту за відповідними показниками оцінки. Спроектуйте виробничий цех, який запрацює на підприємстві наступного року.

*Методичні рекомендації до виконання розрахункового завдання та
проектної частини курсового проекту
"Обґрунтування виробничої програми підприємства"*

1. Визначити дохід (Д), собівартість (С), прибуток (П) і рентабельність (Р) підприємства в поточному році.

Дохід визначається за такою формулою:

$$D = \sum_{i=1}^n B_i \cdot C_i, \quad (1)$$

де B_i – виробнича програма i -го виробу, од.;

C_i – ціна i -го виробу, грн;

n – кількість виробів, що виготовляються на підприємстві.

Собівартість визначається за наступною формулою:

$$C = \sum_{i=1}^n B_i \cdot c_i + \sum_{j=1}^m k_j, \quad (2)$$

де c_i – собівартість i -го виробу, грн;

k_j – витрати на виробництво j -тої деталі за договором кооперації, грн.

m – кількість деталей, виготовлених за договором кооперації, шт.

$$k_j = \chi_{kj} \cdot B_k, \quad (3)$$

де χ_{kj} – час виготовлення j -тої деталі за договором кооперації, верстато-годин;

B_k – вартість 1 верстато-години виробництва продукції за договором кооперації, грн.

Варто зазначити, що у базовому році підприємство не зверталось до виробництва деталей за договором кооперації, оскільки власних потужностей вистачало на виконання усіх замовлень.

Прибуток визначається за наступною формулою:

$$П = Д - С , \quad (4)$$

Рентабельність визначається за наступною формулою:

$$P = \frac{П}{С} \cdot 100\% . \quad (5)$$

Аналогічним чином (за формулами 1 – 6) визначити вищезазначені показники для кожного з замовлень. На основі цих даних обґрунтувати попередній вибір одного з замовлень, що буде реалізовано, або доцільність виконання обох запропонованих замовлень.

2. Визначити кількість деталей, що виготовлялися у базовому періоді (кількість деталей визначити, виходячи з даних табл. 1 і табл. 4) та їх верстатоемність за такою формулою:

$$q_{j\text{баз}} = \sum_{i=1}^n B_{ij} \times q_{ij} , \quad (6)$$

де q_{ij} – верстатоемність виготовлення i -ї деталі, верстато-годин.

3. Визначити кількість деталей, що необхідно виготовити на наступний період, та їх верстатоемність по кожному замовленню (виходячи з даних табл. 1 і 4) ($q_{j\text{пл}}$).

4. Визначити кількість деталей, які необхідно виготовити додатково для прийняття замовлення (-нь) ($q_{j\text{дод}}$).

$$q_{j\text{дод}} = q_{j\text{пл}} - q_{j\text{баз}} \quad (7)$$

Обґрунтувати на основі п. 1 та п. 4 доцільність виконання одного або двох запропонованих замовлень.

5. Визначити верстатоемність по кожній деталі, що необхідно виготовити додаткового для виконання замовлення (-нь).

6. Для виготовлення додаткових деталей необхідно придбати відповідне устаткування. Групи устаткування I, II, III взаємозамінні, тому обробка деталей здійснюється на більш дешевому обладнанні.

Структура верстатомісткості груп устаткування така:

$I_1 - 25\%$; $I_2 - 60\%$, $I_3 - 15\%$, $II_1 - 65\%$, $II_2 - 35\%$.

Для третьої групи структура верстатомісткості обґрунтовується самостійно (при цьому врахувати, що всі верстати третьої групи мають бути представлені хоча б в одному екземплярі).

Визначити необхідну кількість верстатів по деталям ж та з, і та к, загальну кількість верстатів, що необхідна для виконання замовлення (замовлень). Виробнича потужність одного верстата 3600 верстато-годин (для того, щоб визначити необхідну кількість верстатів певного типу необхідно закріпити за ним деталі, визначити їх сумарну верстатомісткість, яку поділити на виробничу потужність одного верстата).

7. Визначити вартість устаткування, що необхідно придбати. Вартість різних типів устаткування наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Ціни на устаткування, тис. грн

Тип обладнання	I_1	I_2	I_3	II_1	II_2	III_1	III_2	III_3
Ціна	80	92	70	130	105	380	410	480

Примітка: найменування типів устаткування наведено в табл. 3.

8. Необхідно врахувати, що у підприємства є засоби на придбання тільки приблизно 90 % необхідного обладнання для виконання замовлення. Для виготовлення всього замовлення можна придбати певне устаткування на кредитні кошти, для цього необхідно взяти кредит на 5 років під "X" % річних (варіанти обираються самостійно від 10 до 20 %). Розрахуйте, яку суму необхідно взяти в кредит, суму виплат по кредиту кожного року (строк 5 років).

Обґрунтуйте, які саме верстати доцільно придбати за кредитні кошти (обов'язковою умовою є придбання устаткування, на якому обробляються деталі ж, з, і, к).

9. Другим варіантом є замовлення деталей (виробів), яких не вистачає, за договором кооперації. При цьому деталі а, б, в, г, д, е

доводиться купувати за ціною, що більша на 3 %; деталі ж, з – на 5 %, по деталям і, к – на 10 % ціни підприємства. Ціна підприємства визначається на основі вартості верстато-години у базовому році (базовий обсяг виробництва (дохід) поділити на сумарну верстатоемність базового року).

10. Визначити прибуток в плановому році з урахуванням витрат у результаті виготовлення деталей за договором кооперації або придбання устаткування в кредит (в залежності від обраного варіанту). Якщо доцільним є варіант придбання устаткування в кредит, то обґрунтування здійснити на основі розрахунку показників оцінки ефективності інвестиційних проектів (NPV, PI, DPP).

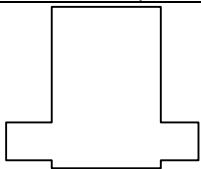
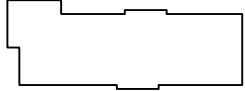

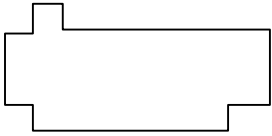
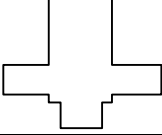
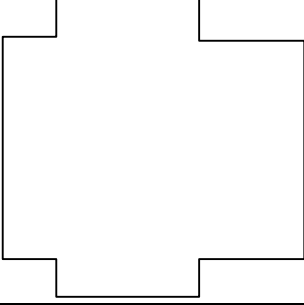
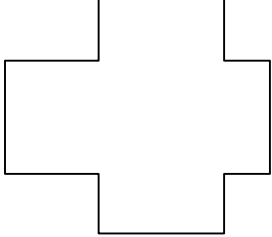
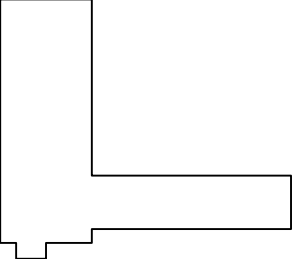
11. Сформувати ділянки у новому цеху (20 – 25 верстатів). Устаткування II та III груп – окрема ділянка.

12. Здійснити планування виробничого цеху. Необхідно спроектувати цех, який запрацює на підприємстві наступного року для виконання обраного в розрахунковій частині замовлення (чи замовлень): визначити необхідні розміри цеху, основну та виробничу площу, здійснити розстановку колон, визначити розміщення проїздів, проходів, розстановку обладнання та зазначити розташування робочих місць.

Розрахунок площі цеху необхідно починати з розрахунку основної площі, яку займає устаткування з урахуванням коефіцієнта використання корисної площі – 0,6. Допоміжна площа становить 15 % від основної площі цеху. Разом основна та допоміжна площа складають виробничу площу цеху. Необхідно визначити площу, яку займає кожен верстат та розрахувати основну площу цеху з урахуванням кількості встановленого обладнання. Визначити допоміжну площу та розрахувати виробничу площу цеху.

На основі розрахунків площі розробляється планування виробничих приміщень. Воно виконується у масштабі на аркуші формату А3 із застосуванням умовних графічних зображень устаткування (табл. 8) та інших елементів технологічного плану (табл. А, додаток А). Рекомендується спочатку нанести на план сітку колон, а потім розташування обладнання.

Характеристика устаткування

Тип обладнання	Назва верстата	Габаритні розміри верстата, мм. довжина×ширина×висота	Умовне графічне зображення верстата (масштаб 1:100)
I ₁	Горизонтально-фрезерувальний	2565×2135×1770	
I ₂	Токарно-гвинторізний	3212×1181×1324	
I ₃	Вертикально-свердлувальний	810×1240×2500	
II ₁	Токарний напівавтомат	3500×1680×2100	
II ₁	Широко-універсальний фрезерувальний	2100×1760×1880	
III ₁	Обробляючий центр	4000×4000×1720	
III ₂	Обробляючий центр	3500×3200×2700	
III ₃	Обробляючий центр	3840×3450×2150	

Відстань між верстатом і місцем робочого перед ним повинна становити 800 мм.

Під час планування слід дотримуватися норм відстаней між верстатами (табл. А.2, додаток А). Ширина проїздів та відстані між двома рядами верстатів також визначається за нормами (додаток А).

Ширина прольотів (відстань між осями колон у поперечному напрямі прольоту) для механічних цехів становить 18 м або 24 м. ширина усіх прольотів у цеху приймається однаковою. Відстань між осями колон у подовжньому напрямі називається кроком колон і приймається рівною 6; 9 або 12 м. Відстань між осями колон у поперечному та подовжньому напрямках утворюють сітку колон. У механічних цехах найчастіше застосовуються сітки колон, що дорівнюють 18×6; 24×6; 18×12 або 24×12 м.

Довжина прольоту визначається сумою розмірів послідовно розташованих виробничих відділів, проходів та інших ділянок цеху. Довжина прольоту має бути кратна розміру кроку колон та однаковою для усіх прольотів.

Усі рішення потребують детального обґрунтування.

4. Критерії оцінювання курсового проекту

Оцінювання курсового проекту здійснюється паралельно за 5-бальною національною шкалою і за 100-бальною шкалою ЄКТС (табл. 9).

Таблиця 9

Оцінювання знань студентів за 5-бальною національною шкалою і за 100-бальною шкалою ЄКТС

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	незараховано
35– 59	FX	незадовільно	

Оцінюється як теоретична, так і практична частина. Критерії оцінювання наведено нижче.

Оцінки "відмінно" заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу і вміння вільно виконувати передбачені програмою завдання, ознайомлений (ознайомлена) з основною і додатковою літературою. Зазвичай, оцінка "відмінно" ставиться студентам, які засвоїли основні поняття та принципи менеджменту організацій, вільно оперують економічними категоріями та інтерпретують графічні економічні моделі, усвідомлюють зв'язки між основними економічними явищами та процесами, творчо та коректно використовують їх при розв'язанні задач.

Оцінки "добре" заслуговує студент (студентка), який (яка) виявив (виявила) повне знання навчального матеріалу, успішно виконав (виконала) передбачені програмою завдання, засвоїв (засвоїла) рекомендовану основну літературу. Як правило, оцінка "добре" виставляється студентам, які засвідчили системні знання понять та принципів менеджменту організацій і здатні до їх самостійного поповнення та оновлення під час подальшої навчальної роботи і професійної діяльності. Одночасно вони допустили певні неточності, пропуски, помилки, які зумовили некоректність окремих результатів та висновків.

Оцінки "задовільно" заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, частково впорався з виконанням передбачених програмою завдань, ознайомлений із частиною рекомендованої основної літератури. Зазвичай, оцінка "задовільно" виставляється студентам, які допустили суттєві помилки в усних відповідях та при виконанні завдань контрольних робіт, мали серйозні труднощі у спробах усунути ці помилки самостійно.

Оцінка "незадовільно" виставляється студентові, який виявив значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу, допустив грубі помилки у виконанні передбачених програмою завдань, незнайомий з основною літературою. Як правило, "незадовільна" оцінка виставляється студентам, у яких відсутні знання базових положень сучасної економічної теорії або їх недостатньо для продовження навчання чи початку професійної діяльності.

Рекомендована література

Афанасьєв М. В. Основи менеджменту : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / М. В. Афанасьєв, Л. Г. Шемаєва, В. С. Верлока / за редакцією проф. М. В. Афанасьєва. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 484 с.

Богатин Ю. В. Оцінка ефективності бізнеса и інвестицій / Ю. В. Богатин. – М. : ЮНИТИ, 2001. – 254 с.

Глухов В. В. Менеджмент / В. В. Глухов. – СПб. : Спеціальна література, 1999. – 700 с.

Глухов В. В. Менеджмент : учебник для студ. экон. спец. вузов / В. В. Глухов // Издат. программа 300 лучших учеб. для высш. шк. – 3-е изд. – СПб. : Питер, 2007. – 600 с.

Дафт Р. Менеджмент / Р. Дафт. – СПб. : Изд. "Питер", 2000. – 832 с.

Дідковська Л. Г. Менеджмент : навч. посіб. / Л. Г. Дідковська, П. Л. Гордієнко. – К. : Алерта; КНТ, 2007. – 515 с.

Дикань Н. В. Менеджмент : навч. посібн. / Н. В. Дикань, І. І. Борисенко. – К. : Знання, 2008. – 389 с.

Кабушкин Н. И. Основы менеджмента : учебн. пособ. / Н. И. Кабушкин. – 9-е изд., стер. – М. : Новое знание, 2008. – 336 с.

Киржнер Л. А. Менеджмент организаций : учебное пособие / Л. А. Киржнер, Л. П. Киенко, Т. И. Лепейко, А. М. Тимонин. – К. : КНТ, 2006. – 688 с.

Лепейко Т. І. Менеджмент : навч. посібн. / Т. І. Лепейко, О. М. Миронова // Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 202 с.

Лунев В. Л. Тактика и стратегия управления фирмой / В. Л. Лунев. – М. : Финпресс, 1997. – 356 с.

Менеджмент організацій : підручник / за заг. ред. Л. І. Федулової. – К. : Либідь, 2003. – 448 с.

Олійник С.У. та ін. Менеджмент / С.У. Олійник. – Х.: Друк ЛТД, К.: Проза, 1997. – 176 с.

Осовська Г. В. Менеджмент організацій / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К. : Кондор, 2005. – 860 с.

Потьомкін С.К. Менеджмент : навч. посібн. / С. К. Потьомкін, І. М. Козлова, К. О. Яндола // Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2009. – 274 с.

Скібіцька Л. І. Менеджмент : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 415 с.

Смирнов Э. А. Основы теории организации / Э. А. Смирнов. – М. : Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 375 с.

Собел М. Краткий курс МВА / М. Собел. – М. : "ЭКСМО", 2004. – 400 с.

Сучасні концепції менеджменту : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закладів / за ред. Л. І. Федулової. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 533 с.

Тимошенко И. И. Менеджер организации / И. И. Тимошенко, А. С. Соснин. – К. : Европейский университет, 1999. – 348 с.

Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р. А. Фатхутдинов. – М. : ИНФРА-М, 200. – 312 с.

Фатхутдинов Р. А. Производственный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – СПб. : Питер, 2004. – 283 с.

Фатхутдинов Р. А. Система менеджмента / Р. А. Фатхутдинов. – М. : АО "Бизнес школа", 1996. – 358 с.

Экономика предприятия / под ред. Ф. К. Беа. – М. : ИНФРА-М. – 1999. – 928 с.

Хміль Ф. І. Основи менеджменту : підручник / Ф. І. Хміль. – 2-ге вид., випр., доп. – К. : Академвидав, 2007. – 575 с.

Додатки

Додаток А

Допоміжні матеріали для виконання проектування виробничих приміщень

Таблиця А.1

Норми відстаней між верстами та від верстатів до стін і колон будівель, мм

Відстані		Норми відстаней між верстатами при їх розмірах, мм		
		до 1800×800	до 4000×2000	до 8000×4000
Між верстатами по фронту		700	900	1500
Між тильними сторонами верстатів		700	800	1200
від стін чи колон будівель до	тильної чи бокової сторони верстата	700	800	900
	фронта верстата	1300	1500	2000

Таблиця А.2

Норми ширини проїздів та відстаней між рядами верстатів, мм

Розташування проїзду	Ширина проїзду та відстань між верстатами при використанні талів та монорейці		
		електрокарів	
		з одностороннім рухом	з двостороннім рухом
Між тильними чи боковими сторонами верстатів	-	3000	4000
Між одним рядом верстатів, розміщених до проїзду тильною стороною та іншим рядом верстатів, розміщених до проїзду фронтом	2000	4000	-
Між фронтами двох рядів верстатів	2000	4500	-

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

_____ (повна назва кафедри)

КУРСОВИЙ ПРОЕКТ

з _____ "Менеджмент організацій"
(назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
спеціальності 8.03060101 "Менеджмент
організацій і адміністрування" за видами
економічної діяльності

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____ (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

м. Харків – 20__ рік

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання курсового проекту
з навчальної дисципліни
"МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ"
для студентів спеціальності
8.03060101 "Менеджмент організацій і адміністрування"
всіх форм навчання**

Укладачі: **Потьомкін Сергій Костянтинович**
Мазко Тетяна Іванівна

Відповідальний за випуск **Гриньова В. М.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 59 ЕВ. Обсяг 22 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*